

Esztergomi Lapok.

SZERKESZTŐSÉG:
SZÉCHENYI-TÉR (SZERENCÉS-féle HÁZ.)

HOVA A LAP SZELLEMI ÉS ANYAGI RÉSZÉT
— ILLETŐ KÖZLEMÉNYEK KÜLDENDŐK. —

→ KEZIRATOK NEM ADATNAK VISSZA. ←

Megjelenik minden vasárnap es csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évi: — — — — 12 K. Fel évre — — — — 6 K.
Negyed évre — — — — 3 K. EGYES SZÁM ÁRA 12 FILLER.

KIADÓHIVATAL:

(SZÉCHENYI-TÉR SZERENCÉS-féle HÁZ.)
HOVA AZ ELŐFIZETÉSI PÉNZEK KÜLDENDŐK.

HÍRDETÉSEK

ÉS NYILTTÉRI KÖZLEMÉNYEK A KIADÓHIVATALBAN
VETETNEK FEL.

Városunk sérelme.

Esztergomban e hó közepe táján egy nehéz beteg hoztak Kőbölkutról. A beteg falujában a körorvos járványos gerincgyárgyalobos tüneteket észlelt. Ezt a bajt úgy is hívják, hogy nyakszirt merevedés. Apró, nyiroscopikus lények idézik elő. A gerincagygyenyedésbe jön, a beteg kinzó merevgörcs vesz erőt és rövid időn belül kivégzi. A baj egyike az embert érő bajok legrettenetesebbjeinek, mert járványossá válása esetén nem válogat, hanem szedi áldozatait korlátlanul.

Nos, tehát ilyen bajban gyanus, nehéz beteg az alig 2000 lakosu Kőbölkutról behoztak Esztergomba tizszerannyi lelket számláló városba s elhelyezték a városi közkórház fertőző osztályán, hol épen teljes zsufoltság volt. Hogy a nehéz beteg elhelyezhető legyen, ki kellett szállásolni az elkülönítő pavillonból két tifuszban súlyosan beteg egyént és olyan intézkedéseket kellett életbe léptetni, amely mellett a kőbölkúti beteg teljesen elkülönített állapotban várhatta a megváltó, biztos halált. (E mellett egy súlyos vörheny-betegét vissza is utasítottak a közegészségügy nagyobb dicsőségére Szerk.)

Az eset nem maradt titokban. Esztergom közönsége már másnap értesült róla és érthető felháborodással tárgyalta azt. Lapunkban szintén tettünk említést az esetről, de nem óhajtván a kedélyeket mégjobban felizgatni, a dolgot éles bírálat alá egyelőre nem vettük s talán most sem vennénk, hogyha erre bizonyos tények nem kényszerítenének bennünket.

A város f. hó 20-án közgyűlést tartott s az ügyet egy képviselő észrevétel tárgyává tette. Így nevezetesen élesen kikelt az ellen, hogy vidékről a városba ily veszedelmet behurcoltak és megnyugtató kijelentést követelt arranézve, hogy az ilyen esetek a jövőbe ne forduljanak elő. A polgármestert helyettesítő tanácsnok erre kijelentette, hogy az esetről a tanácsorvos egyenes kérelmére a vármegyéhez jelentést tett s kifejtve, hogy hasonló esetek egy város köznyugalmát zavarják és egészségügyét veszélyeztetik, kérte, hogy a vidéken járványosan megbetegedett egyének beszállítása alispáni engedély nélkül ne történjék. A közgyűlés helyesléssel vette tudomásul a választ, amely azonban korántsem

volt megnyugtató, mert egy a megyétől leérkezett levélben egy miniszteri rendeletre történt hivatkozással a betegnek Esztergomba történt beszállítását szabályszerűnek minősítették, a polgármester-helyettes pedig dorgatóriumot kapott, amiért bátor volt aggodalomtelt előterjesztését megtenni, sőt mi több: Az is benne van a levélben, hogy ha nem kérdezik, ne firkáljon!

De már erre olyan zugás volt a közgyűlési teremben, amelyen csak akkor fordul elő, amikor a közönség sérelméről van szó.

— Ezt érdemli egy város? Ilyet érdemel a tisztviselői lelkiismeret? Nem, ennek meg kell találni az orvosságát! röpködtek a megjegyzések jobbra-balra.

A közgyűlés végre is elhatározta, hogy a helyesen eljár polgármester-helyettesnek elégtételt szerzendő, az ügyet egy legközelebbi közgyűlés napirendjére tűzi ki.

Mélyen elszomorodva állunk a megtörtént tény előtt s hamarjában nem is tudjuk, hogy mily világitásba helyezük azt, mert hogy egy a saját nyugalmát és egészségét féltő város közönségét ily elbánásban részesíteni nem szabad, azt senki sem vitathatja.

Egyelőre nem irunk többet a dologról. A város közönsége meg fogja találni a módot arra, hogy első tisztviselőjének elégtételt szerezzen, de egyuttal arra is, hogy a hasonló esetek ismétlődését megakadályozza!

Hogyan kellene a városokon segíteni?

Irta VÁRHIDY LAJOS.

II.

Azok a városok, amelyek a multban a királyok kegyéből nagy birtokokhoz, privilegiumokhoz jutottak, vagy a közel multban a politikai szolgálatokért kedvező elbánásban részesültek, ennek az áldásait kétségkívül érzik ma is. Azok a városok pedig amelyeknek a királyi kegy nem juttatott semmit, vagy csak nagyon keveset, amelyeknek vagyona alig volt s csak a polgárai megadótatására támaszkodott, a melyeket a fő vasuti vonalak építésekor kihagytak a számításból, hogy a vasutat a befolyásos politikusok birtokain vigyék keresztül, azok a városok, a közintézmények elhelyezésekor erejüket messze túlhaladó áldozatot hoztak, azok ezen mostoha

bánásmódot érzik s ennek a terheit a 80—120% pótdadó fizetésével viselik most is.

Vagyis az államhatalom kedvezése nagy részt oka a városok egyrészenél a türhető helyzetnek s ez államhatalom mostoha bánásmódja az oka a városok más részenél a tartóhatatlan állapotoknak. Nem-e igazságos tehát ha ez az államhatalom, amely kétféle markkal mért a városoknak, most első sorban azoknak a városoknak siet a segítségére, amelyeknek eddigelé csak a szük markát mutogatta.

Ime így boszulta meg magát az állami licitáció. Az állam a helyett, hogy a közintézmények elhelyezésénél a célszerűség, a szükség s a városok alkalmas földrajzi fekvését vette volna figyelembe, a városok között egészségtelen versenyt támasztott, a közintézményeket a városok által felajánlott anyagi előnyök mérvéhez képest helyezte el.

Az állam részére történt városi építkezések különösen hozzájárultak ahhoz, hogy a városok terhei oly nagy mértékben felszaporodtak. Különösen kaszárnyák, iskolák stb. egyéb állami célokra szolgáló épületek építésére történtek óriási befektetések s az ezen épületek után fizetett bérösszeg soh' sem hozta meg azt a kamatot, a mivel a telek és az építés költségeit törleszteni lehetett volna, mert már az építés maga is sokkal többbe került a városnak, mint egy magánembernek kellett volna: azonkívül a fentartás részint a lanyha felügyelet, részint az ellenőrző közeg megbízhatatlansága folytán sok pénzt emésztett meg.

Szóval az állam lévén nagyrészt oka a városok eladósodásának, az államnak kell most nyújtani a gyógyító irt is.

Innen meritem én a jogcimet az állami segítséghez, a mely segítség főleg azon városokat kell, hogy illesse, amelyek mint fentebb kimutattam, az államhatalom mostoha elbánása folytán nagyon magas pótdóval küzködnek.

Nézetem szerint tehát az állam segitségét a városoknál tapasztalható szükség mérvéhez kell szabni s ezt a célt kívánom szolgálni alább kifejtendő javaslatommal.

Mielőtt erre rátérnék, foglalkozni kívánok az állami segitség azon módozataival a melyek mint a városoknak adandó kárpótlás az utóbbi időkben felhozattak.

Az állami javadalmaszák gyakori formája, hogy az állam bizonyos adókat vagy azok bizonyos hányadát a község pénztárába utalja.

Igy porosz törvényhozás az 1848. és 1851. évi örlési törvény által az állampénztárnak biztosított tiszta jövedelem egyharmadát engedte át a községeknek az örlési adó jövedelmeinek az elvonásáért. Franciaországban az ipar adó 8°/₁₀-a a községeké. Belgium a kapu adó eltörlése után, hogy a városokat

elyont jövedelmekért kártalanítsa, 40 százalékot endedett a községnek a posta jövedelméből, 75 százalékot a kávévámából, 34%-ot a bor és szeszvámából. Az állami jövedelmekből levont összegből szervezték a (Fonds communal) községi alapot, melyet az egyes városok között az általuk fizetett állami adó arányában évenként felosztanak. A porosz állam három nagy hozadéki adóját a föld, ház és iparkereseti adót kikapcsolta az állami adórendszerből s azokat átbocsajtá a városok és községek szükségleteinek a fődözésére.

A huzadéki adók, különösen a házadó átengedését nálunk is gyakran kívánták. Hát az igaz, hogy a házak jövedelmezősége kizárólag a községi élet fejlődésének az eredménye, a mihez az állam rendszerint igen kevés járul, de ez a mellett, hogy jelenleg nem jelentette arányos teher-könnyebbitést, s az aránytalanságok kiegyenlítésére nem vezetne, nagyon mélyen belevágná az állam pénzügyébe s a mi viszonyaink között ezt a jövedelmi forrást az állam legalább ez idő szerint — a pénzügyminiszter nyilatkozata szerint — nem nélkülözheti.

Sokat és ugyyszólván legsűrűbben emlegetik a fogyasztási adók átengedését is.

Ez ugyanazon akadályokba ütközik, a mibe a házadó átengedése is, t. i. hogy az állam nem nélkülözheti s hogy nem jelentene arányos teher könnyebbitést.

De más hátránya is volna a fogyasztási adók átengedésének. Ugyanis megyék úgy mint városok, számtalan feliratban kérték a törvényhozástól a fogyasztási adók leszállítását. Ha már most a városok ezt az adónemet megkapnák, vagy a törvényhozás leszállítaná azt előbb mérsékeltebb tételekre, vagy ha a törvényhozás ezt nem tenné is, megeselekednék azt maguk a városok. De még ha nem szállítaná is le az adó tételeket, mivel ennek az adónak a fizetése a legellenzenvesebb, így kezdenék már csak a sok ellenőrzési költség s az ellenőrzéssel járó zaklatás kikerülése végett is kiegyezni a fogyasztókkal s mivel ezt az egyezséget a város autonóm közegeivel végeztetné, ezen egyezésekből befolyó összeg oly alacsony lenne némely városban, hogy korántsem jelentene az a városokra lényeges segítséget.

Ott van pl. egyik nagy alföldi metropolisunk, a hol a fogyasztási adó jelenlegi szigorú kezelése esetén elérendő nyereségből lényegesen le lehetne szállítani a pótdadó magas 9/6-át, azonban inkább fizetik a magas községi pótdadót, mintsem a fogyasztási adót szigoruan és igazságosan kivétnék. (Folyt. köv.)

TÁRCA.

Az apagyilkos.

— Guy de Maupassant. —

I.

Az ügyvéd az örültséget bizonyította. Hogy is lehetne ezt a különös büntetést másképpen megmagyarázni?

Egy reggel Chateau mellett a nádasban két egymásba kapaszkodó holttestre bukkantak. Az egyik nő volt, a másik férfi. Mind a ketten fiatal, gazdag s a társaságban közismert alakok voltak. Az asszony, három évi özvegység után csak éppen egy év előtt ment újra férjhez.

Általában úgy vélekedtek felőlük, hogy senkivel sem éltek ellenséges viszonyban. Különben ki sem voltak rabolva. Ugy látszott, hogy valaki a partról a folyóba dobta őket, előbb azonban valami hosszú, hegyes vasszerszámmal végzett velük.

A bűnügyi kutatás semmit sem tudott kideríteni. A vallatás alá fogott matrózok sem tudtak semmiféle felvilágosítással sem szolgálni, s már-már

sutba dobták az egész ügyet, midőn a szomszéd faluból egy Georges Louis nevű (melléknévén bourgeoisie) fiatal asztalos jelentkezett a bíróságnál. Az összes hozzá intézett kérdésekre csak a következőket válaszolta:

— Az embert két év, az asszonyt pedig csak hat hónap óta ismerem. Gyakran felkerestek, hogy régi butoraikat kijavítsák velem, mert ami azt illeti, meglehetősen ügyes vagyok ebben a szakmában.

Midőn azt kérdezték tőle:

— Mért ölte meg őket?

— Ó makacsul csak egyre azt hajtogatta:

— Megöltem, mert meg akartam ölni őket.

Többet nem lehetett belőle kivenni.

Ez az ember kétségtelenül valami törvénytelen gyermek lehetett, akit falura adtak ki dajkaságra, s azután lelketlenül elhagytak. Közönségesen Georges Louis-nak hívták, később azonban, midőn egy kissé felserdült, rendkívül eleven felfogása, veleszületett finomabb izlése és hajlamai által, — amely tulajdonságok legkevésbé sem voltak fellelhetők társaiban — a „bourgeois” melléknévet nyerte. Nem is hívták azután másképp. Különben kiváló ügyességet tanusított az asztalos mestersegen, amelyet életpályának választott. Értett ezenfelül egy kissé a fadaragaszathoz is. Azt beszélték róla, hogy igen rajongó természetű ember, hogy komonunista, sőt nihilista elveket követ, hogy igen szereti a kalandos rémregényeket, s emellett befolyásos választó, aki a különböző munkás és földműves egyesületekben mint ügyes szónok is kiválék.

* * *

Az ügyvéd az örültséget bízó yitgatta. Valóban, hogy is lehet összegeztetni, hogy ez az iparos megölte legjobb rendelőt még pedig — és ezt maga is elismerte — gazdag és bőkezű rendelőket, akik két év óta legalább is három ezer franknyi munkát rendeltek meg nála. Ezt különben az üzleti könyvek is megerősítik. Csakis egyetlen magyarázat marad hátra: az örültség, a társadalomból kiközösített ember rögeszméje, amely két polgár meggyilkolásával az egész polgári társadalom bosszulta meg magát. Az ügyvéd ekkor egy ügyes fogással célzást tett a „bourgeois” melléknévre, amelyet a falu adott a szegény elhagyottnak, s hangosan felkiáltott:

— Vajjon nem gúnyból történt-e mindez és ez a gúny mért ne keseríthette volna el a végtékig ezt a szerencsétlen apátlan-anyátlan fiatal embert? Igen, ő heves republikánus. Vagy mit is beszélnek? Sőt ahhoz a politikai párthoz tartozik, amelynek számos tagját a köztársaságnak csak nem rég kellett agyonlővetnie vagy deportálnia, s akik mindezt a legnagyobb egykedvűséggel tűrik el, ahhoz a párthoz tartozik, amelynek a gyűjtogatás egyszerűen elve és a gyilkosságot is igen közönséges eszköznek tekinti. Eme gyászos a nyilvános gyűléseken manapság oly gyakran hangoztatott eszmék vadították el ezt az embert. Hallotta a republikánusokat, sőt meg a nőket is, igen, még a nőket is, amint Gambetta és Grévy vért követelték; beteges lelke elvesztette az egyensúlyt, vere vágódott még pedig polgárvérre.

Uraim ne őt ítéljék el, ítéljék el magát a Commune-t.

Helyeslő mormogás futott végig a termen. Ugy látszott, hogy az ügyvéd megnyerte az ügyet. A közbíráknak egyetlen szava sem volt a védekezésére.

Ekkor azután az elnök föltette a szokásos kérdést:

— A vádlott tud-e még valamit felhozni a maga védelmére?

Az ember kiegyenesedett.

Kis termetű, lenszöke hajú emberke volt, szürke átható tekintetű, csillogó szemekkel. Midőn a törekenynek látszó fiatal ember megszólalt erőteljes, friss és esengő hangjával csakhamar megváltoztatta a hallgatóságban a róla alkotott véleményét.

Hangosan, szinte deklamáló hangon beszélt úgy, hogy minden szavát a teremnek még a legtávolabbi zugából is tisztán ki lehetett venni.

— Elnök ur, egy csepp kedvem sínes a boldok házába menni, ennél még magát a guillotinét is többre becsülöm, épen azért mindent őszintén bevallok!

Megöltem azt az embert és azt az asszonyt, mert szüleim voltak.

Most pedig hallgassanak meg és ítélkezzenek fölöttem.

Egy asszonynak fia született, akit aztán dajkaságba adott ki valahova. Egyedül csak ő maga ismerte azt a falut, ahova büntérsa az ár-

tatlan kis teremést elrejtette, akit aztán örökös nyomoruságra: a törvénytelen születéssel járó szegénre, sőt többre: halálra kárhoztatott, mert elhagyta őt s a gyermek nevelőanyja elesvén a szokásos havi tartásdíjtól, könnyen megtehetette volna — amit mások ily körülmények között oly gyakran megtesznek — hogy éhséggel és ittlegekkel halálra kinez.

Azonban az az asszony, akinél dajkaságban voltam tisztességes asszony volt, tisztességesebb, nőiesebb, nagyobb, anyább volt saját anyámmal. Rosszul eselekedett, hogy kötelességét teljesítette. Többet érne ha veszni hagynak ama szerencsétlen falusi dajkaságba adott tereméseket, akiket szüleik amugy is csak kellemetlen terheknek tekintenek.

Azzal a tudattal nevelkedtem fel, hogy becsületlen vagyok. Pajtásaim egy napon „fattyú”-nak neveztek. Ők nem tudták, hogy voltaképpen mit is jelent e szó. Amelyet valószínűleg valamelyik közülük a szüleitől hallhatott. Én sem tudtam, de éreztem.

Mondhatom, hogy az iskolában a legértelmesebb fiúk közé tartoztam. Oh, ehők úr, becsületlen talán kiváló ember lehettem volna, ha szüleim gyalázatos módon el nem vetettek volna engemet.

Mert nagy bűn az amit ellenem elkövettek. Én voltam az áldozat, szüleim a bűnösök. Védelem nélkül állottam, s bennük nem volt könyörület. Szeretnők kellett volna nekik engemet és — elhagytak.

Az igaz, hogy nekik köszönöm az életet, de vajjon ajándéknak tekinthetjük-e az életet? Az enyém, bármint tekintjük is a dolgot, valóságos szerencsétlenség. Amióta oly gyalázatos módon elhagytak azóta csak bosszulni tartoztam nekik. Ellenem a legembertelenebb, leggyalázatosabb, legszörnyűbb bűnt követtek el, amit csak egy ember lény ellen el lehet követni.

(Folyt. köv.)

Franciából: K. F.

Mi ujság?

Egy kis törvényismertetés.

— A nyakszirtmeregvedési esethez. —

A minden valószínűség szerint járványos agy és gerincagyhártalobban elhalálozott Máté György köbölküti lakos esete a város közönségét még mindig s érthető módon foglalkoztatja.

Természetesnek találjuk tehát legelső sorban is rámutatni, hogy mi alapon került a beteg az esztergomi kórházba.

A m. kir. belügyminiszter a járványos agy és gerincagyhártalob elleni védekezés tárgyában 1905-ben 54890 szám alatt körrendeletet bocsátott ki s ebben a betegnek kórházba való szállítása iránt a következőleg rendelkezik:

„Minden gyanus beteg az egészségesektől azonnal elkülönítendő. A beteg lehetőleg kórházba szállítandó, ha kellő elkülönítés, vagy a kielégítő ápolás az illető lakásán nem vihető keresztül s ha a beteg és hozzátartozói a kórházba szállításba beleegyeztek.”

Ezt a rendelkezést olvasva, kételyünk támad az iránt, vajjon nem fogta-e fel a köbölküti orvos úgy, hogy a beszállítás egyenesen kötelező?

De kételyünk támadt arra nézve is, hogy ha — ami szintén nem fekszik előttünk kellő világításban — a beteg a lakásán nem volt elkülöníthető, miért nem vitték azt Köbölküti község járványkórházába, hol — minthogy a községben orvos lakik — az orvosi felügyelet sem hiányzott volna? Végül azt sem látjuk beigazolva, vajjon a beteg és családja a kórházba való szállításba beleegyeztek-e?

Ily körülmények között — ahogy bennünket a városházán informáltak, — a polgármester helyettes nemesak a közönség érdekében eselekedett midőn az esetre az alispán figyelmét felhívta, hanem a beteg beszállításáról az 1894: 91947 számú belügyminiszteri rendelet értelmében kötelességének is eleget tett már azért is, hogy az alispánt ama helyzetbe hozza, hogy az 1893 évi 17415 számú belügyminiszteri rendeletben előírt azon kötelességének, hogy t. i. a belügyminiszterhez 24 óra alatt jelentést tegyen, eleget tehesen.

„Minthogy vita tárgya lesz, vajjon a polgármester tullepte-e hatáskörét, midőn az alispánhoz átírt a fentiekől eltekintve, szükséges rá mutat-

nunk az 1876 évi XIV. t. cz. 154 §-ának a) pontjára, mely szerint a polgármester, mint I. f. egészségügyi hatóság: — Megfigyeli mindazon mozzanatokot, melyek a közegészség ügyre befolyással bírnak s tapasztalatai folytán — amennyiben lehetséges — saját hatáskörében intézkedik, ha pedig a teendők hatáskörén túl esnek, azok iránt a felsőbb hatóságokhoz jelentéseket, illetőleg javaslatokat tesz.”

A város egészségügyi hatósága tehát lelkiismeretesen megtette kötelességét és ezért elismerés illeti.

Nézzük már most, vajjon mit ír elő az 1876: XIV. t. cz. 162. §-a a megyei főorvosra nézve?

Előírja, hogy az ő kötelessége indítványba hozni a helyi járvány és ragályos kórok megelőzésére szolgáló intézkedéseket továbbá:

„... járványos és ragályos betegségek alkalmával lehetőleg személyesen a helyszínén megjelenvén, az elrendelendő óv- és gyógyintézkedések iránt javaslatot tesz, halasztás veszélyénél pedig saját felelőssége mellett a fenálló törvénynek és szabályok szerint intézkedik s erről egyúttal az alispánt (polgármestert) értesíti.”

Mindezeket azért óhajtottuk felsorolni, hogy ha ezen ügy a közel jövőben közbizalmat tárgyal, legyen a közönség előtt helyesen idézett törvény és rendelet, amely bírálata helyességének alapjául szolgálhat.

Személyi hir.

Vimmer Imre polgármester szabadságáról hazaérkezett és Hoffmann Ferenc pénzügyi tanácsnok, polgármester helyettesétől átvette hivatalát.

A miniszter a megye ellen.

A vármegyház építésére vonatkozó törvényhatósági határozatot, mely Pfalez József vállalkozót bízza a megyeház átalakítási munkálataival és a melyet tudvalevőleg megfelelőbbé, a belügyminiszter nem hagyta jóvá.

Magyei közgyűlés.

Esztergom vármegye törvényhatósági bizottsága július hó 1-én d. e. 11 órakor rendkívüli közgyűlést tart.

Központi választmányi ülés.

Esztergom vármegyei központi választmányja július hó 1-án ülést tart, az ülésen az 1909-re érvényes választói névjegyzék eilon beadott felszólamlások és észrevételek felett fognak határozni.

Sajtóperünk.

Damm Ferenc esztergomi eszmadiaival keletlen dolgok történtek a múlt év novemberében. Saját hitese felesége feljelentésére a rendőrség országosan körözte őt lopás büntetése és saját öccse meggyilkolásának a gyanuja miatt. Később azonban a szerencsétlen vargának megbocsájtott a felesége, és lopás miatt tett feljelentését visszavonta, a gyilkosság vádjá pedig mesének bizonyulván, megszüntették ellene az eljárást. Ámde míg ezek történtek a szerencsétlen vargának egyéb keletlen dolgokon is keresztül kellett esnie. Mivelhogy a rendőrség országosan körözte és a csendőrök őt kigyelmét Keszthelyen elfogták és így hozták be Esztergomba, az ügy a nyilvánosság elé került és az ország összes lapjai s így mi is megírtuk az esetet. Lapunk m. évi november hó 25-én megjelent számában a következő hír látott napvilágot:

„Damm Ferenc gyilkolt? — Megölte a testvérét?”

Az esztergomi csendőrség és rendőrség nagy munkában van. Már a budapesti és fiemei rendőrségeket is mozgósította, keresik Damm Ferenc 43 éves eszmadiamestert, akit gyilkossággal, lopással gyanúsítanak és aki állítólag Budapesten át Amerikába készül. Még pedig egy asszonyszemély után megy. Damm még két évvel ezelőtt becsületesen munkálkodó eszmadiamester volt Esztergomban, de akkor az egyik itteni kávéházban egy új kaszír-frajla jött Budapestről, és ettől fogva Damm Ferenc

rabja lett az asszonynak, az itálnak, a játéknak. A feleségének volt egy kis magaszerezte és örökösét vagyona, és azt a saját kezelése alá vette. A dámát különféle erkölestelen üzelmekért a rendőrség kiutasította Esztergomból, ez erre kivándorolt Amerikába. Damm Ferenc nagyon vágyódott utána és sokszor mondta: — Csak annyi pénzt szerezek, hogy mozoghassak azonnal kimegyek Amerikába. Ugy látszik azonban, egyenes uton ez nem ment, mert tegnapelőtt éjjel betört a tőle most már különváltan élő felesége lakására, onnan 200 kor. készpénzt 284 korona értékű sorsjegyeket, alsónadrágokat, ingeket, ott tartott férföltönyöket lopott el és megszökött. Amikor Damm Ferencné följelentette az esetet az esztergomi rendőrségnél, ugyanekkor értesítés érkezett a csendőrségtől, hogy Keszthely község határában meggyilkolva találtak Damm Ferenc öccsét, Damm Józsefet. A gyilkossággal Damm Ferencet gyanúsítják. Damm Ferenc csak magyarul beszél, középmagas, zömök testalkatú, barnahaju, hajlott orru, hiányos fogu ember, korszakállu, hogyes álla van. Szökéskor barna eszmadnadragót, fekete, hátulvarrott eszmadt viselt. Jobb homlokán hosszukás sebhely látható...

A hír megjelenése után másnap visszavonta a felesége Damm ellen tett panaszát Damm Józsefet pedig élve megtalálták és így mi lapunk legközelebbi számában rektifikáltuk fenti hírünket. A tulságosan érzékeny vargának azonban ez nem volt elég, hanem sajtóperet indított lapunk ellen. Esztergomban hiába keresett ügyvédet, senki képviselést el nem vállalta és így egy fővárosi ügyvédhez fordult, aki be is adta ellenünk rágalmazás vétsége miatt a feljelentést. A fenti hírt lapunk h. szerkesztője Dénes Aladár dr. vállalta el a felelősséget akit a komáromi törvényszék vádtanácsa a cimben foglalt és a lopásra vonatkozó állítás miatt vád alá is helyezett, azonban a főtárgyaláson felmentették. A tárgyalás lezajlása a következő volt:

F. hó 23-án foglalkozott az érdekes sajtóperrel a komáromi kir. törvényszék büntető tanácsa. A tanács Hegymegi László elnöke alatt Pap Elemér és Konkolyi Miklós törvényszéki bírákból alakult meg. Dammot Vörös Oszkár dr. budapesti ügyvéd képviselte, h. szerkesztőnk pedig személyesen védekezett. A tárgyalás megnyitása után az elnök felhívta a feleket, hogy nem volnának-e a hajlandók az ügyet békés uton rendezni. Damm és ügyvédje erre csak úgy állottak volna rá, ha h. szerkesztőnk bocsánatot kér és az összes költségeket viseli. H. szerkesztőnk kategorice kijelentette, hogy semmiféle rehabilitáló nyilatkozatra ilyen formában nem hajlandó és élesen jegyezte meg, hogy a becsület kérdése nem az ügyvédi költségeken múlik, ő pedig úgy látja, hogy a főmagánvádló és ügyvédje ezt a két kérdést szoros kapcsolatba állították. Erre azután kezdetét vette a tárgyalás, melynek során h. szerkesztőnk a valódiság bizonyítását kérte megengedni azon az alapon, hogy az inkriminált cikket közértekből írta. A közérdek igazolására bocsátolta a fővárosi államrendőrség „Bűnügyi Értesítő” című lapját, melyben Damm Ferenc ellen kiadott köröző levél megjelent mire törvényszék a valódiság bizonyítását elrendelte. Az esztergomi rendőrségtől bekért iratokból kiderült, hogy Damm Ferencné tényleg megtette férje ellen a feljelentést lopás miatt és hogy gyilkosság miatt is köröztek a főmagánvádlót. Damm ügyvédje erre azon lehetetlen álláspontokra helyezkedett hogy a lopás és gyilkosság tényének a bizonyítása nem sikerült pedig ezt az inkriminált hír címében foglalt konkrét állítás szükségessé teszi. H. szerkesztőnk éles kritikával vágott neki ennek az abszurd álláspontnak és kifejtette, hogy csakis az volt általa bizonyítandó, hogy a jelzett tények miatt Damm ellen bűnügyi eljárás volt folyamatban, ezen bizonyítási kötelességének pedig eleget tett. — A címre nézve a bíróság élénk érdeklődése mellett jellemezte h. szerkesztőnk

tőnk a modern hírlapírást elvet. Széles körben mozgó előadásban fejtette ki, hogy a hírek és cikkek címei ma már csak oda tendálnak, hogy korunk ideges nehezen fikszirozható figyelmű közönségét a hír elolvasására buzdítsák és ennél fogva a hangzatos címek használatát a modern hírlapírás egyenesen megköveteli. A cím igen gyakran első pillanatra nem is fejezi ki mindenben a hozzá tartozó cikk tartalmát, hanem csak a cikk elolvasása után bírálható el a cím valódi értelme. Ezen elveknél fogva egy hírnék a pusztá címe nem inkriminálható, hanem az mindenkor csakis a vele kapcsolatos cikk alapján eshet a bírálat mérlegébe. Az inkriminált cikkeknek a címe tehát nem eshetik büntetőjogi következmények alá és nem állapíthatja meg így önmagában a rágalmazás tényét, annál kevésbbé miután ez a cím amugy is ?-el jelöltetett a kéziratban és az csak sajtóhibából maradt ki. A bíróság mindenben magáéva tette h. szerkesztőnk érvelését és őt egyhangulag felmentette a rágalmazás vádjá és következményei alól. Az érzékeny eszmadia tehát megjárta a fenytő perrel és a pesti fiskálissal együtt egy vesztett esata emiekével vegyes érzelmekkel távozott a törvényszék palotájából.

A vadászati jog bérbeadása.

A város vadászati joga erdei és mezei vadászat nyilvános árverésen f. évi jul. hó 28-án adatik bérbe.

A Bélaváry-kiállítás.

Burchard Bélaváry festőművész tárlata allandóan nagy látogatottságnak örvend és a képvásárlás is szépen megindult. Énnél fogva a festőművész még vasárnapig meghosszabbítja itt tartózkodását és így mindenkinek alkalma lesz még a szép gyűjteményben gyönyörködni. Legutóbb a főjűpán is megjelent a kiállításon és néhány képet vásárolt.

Custozza.

A 76-os gyalogezred tegnap ünnepelte meg a custozzai csata évfordulóját. Előző napon zenés takarodó volt, tegnap a legénység misét hallgatott majd a kaszárnya udvarán az ezredes lelkesítő beszédet intézett hozzájuk. Érdekes momentum volt az ünnepélynek, hogy egy Molnár János nevű kesztőlei földműves aki kaplárként vett részt a custozzai csatában az ezredes meghívására részt vett a mai ünnepélyen. Az ezredes karonfogva vezette el az öreget az ezred előtt és beszédjében lelkesítő példánként állította oda a legénység elé. Délután tréfás ünnepély volt a kaszárnya udvarán.

Megnyílt a közös uszoda.

Hölgyek! Urak! Adjuk tudtára mindenkinek akiket illet, hogy a közös uszoda megnyílt. A mai naptól kezdve megszűnt a külön női és külön férfi óra. A nagy Duna hús habjai között ledültek a kisvárosias prudéria szülte maradi konvenció mohos bástyái. A társas élet élénkítéséhez, egy újabb egészséges és modern tényező járult. Örömmel üdvözljük az újítást és azokat, akik az első bátor lépéssel hozzá fognak járulni ahhoz, hogy ez a korszerű intézmény allandóvá és megszokottá válhassék. Dícséret illeti a nagy dunai uszoda tulajdonosát Kósik Ferencet, aki a merésznek látszó tervet megvalósította. Az uszodatulajdonos egyébként még egy újítással kedveskedik vendégeinek. Legközelebb a Széchenyi-térről kocsijáratokat indít naponta többször az uszodához és vissza és a kocsikat a fürdőző közönség igen mérsékelt díjazás mellett fogja használhatni.

Magyar név.

Kiskoru Hoek Ernő és József esztergomi lakosok vezetéknevüket belügyminiszteri engedéllyel Hortobágyi-ra változtatták.

Négy nyári szó.

Korona jeges gyümölcs peragóval. A „Korona” kávéház specialitása. Legkellemebb üdítő esemege

A vörös kakas.

Csak nemrég adtunk hírt arról a nagy tüzről, mely Bátorkeszin dühöngött s vagy 30 házat pusztított el. Most ismét tűz volt Bátorkeszin. Ezuttal a Stein testvérek egyik gazdasági épületében ütött ki a tűz és rövid idő alatt elhamvasztotta azt. A kár biztosítás révén megtérül.

Emlékezés Niedermann Pál felett.

Elmondotta Hoffmann Ferenc pénzügyi tanácsnok a város f. hó 20-iki közgyűlésén.

Tekintetes Képviselőtestület! A mai napon összehívott rendkívüli közgyűlést van szerencsém ezennel megnyitni és a megjelent képviselő urakat tisztelettel üdvözölni. Mielőtt azonban a napirendre kitűzött ügyek tárgyalására térnénk, egy szomorú kötelességet kell teljesítenem, midőn bejelentem azt az érzékeny veszteséget, mely ezen képviselőtestületet, és egyáltalán városunk, köz- és társadalmi életét egy kimagasló alakjának, Niedermann Pál kir. tanácsos, ügyvéd, az esztergomi főkapitán központi ügyészének a közel mult napokban történt gyászos elhalálásával érte. — Nem lehet célom és feladatam, hogy hosszú és fáradhatatlan munkásságú életének több irányú működését ennek minden ágazatára kiterjeszkedve behatóan és részletezve méltassam. Mindnyájan ismertük őt, és mindnyájan tiszteltük benne a kötelességei teljesítésében hajthatatlan erejű, szilárd jellemű férfiút, ki habozás, tévovás és ingadozás nélkül teljesített minden, nem egyszer nehéz és kellemetlen feladatot is, melyet a reá bízott vagy önként vállalt ügy sikerének biztosítása tűzött eléje. Csak természetes és senki meglepőnek nem találhatja, hogy e nemű működése a közpályán nem épen ritka töviseket is termett számára. Ezekért azonban kárpótolta őt a barátság és tisztelet, mellyel azok környezték őt, kiknek ügyét felkarolta és rendíthetetlen kitartással sikerre vezette. Általában a baráti hűség és ragaszkodás kultusza volt férfias jellemének alapvonása egész életén át. Ebben a teremben, városi közéletünk és közügyeink tárgyalásának színhelyén évtizedek óta vett részt az ügyek intézésében, és valahányszor felszólt, szava a tekintély súlyával esett a tanácskozás mérlegébe. Mint az ellenőrző bizottságnak hosszú időn át volt szakavatott elnöke pedig közvetlen befolyást is gyakorolt városunk közigazgatási és önkormányzati ügyvitelére. Meg vagyok győződve, hogy a Tek. Képviselőtestület közérzékével találkozom, midőn indítványozom, hogy az elhunyt érdemes férfiú halála fölött érzett mély részvétünknek jegyzőkönyvileg adjunk kifejezést s erről gyászoló családját jegyzőkönyvünk kivonatának közlésével értesítsük.

Árverés.

A szentgyögymezei voit urbéres közbirtokosság vadászati területét f. hó 21-én adták bérbe báró Rothmer Ferenc nyug. ezredesnek. A bérösszeg 750 kor. volt

Beiratkozás a főgimnáziumba.

A jövő isk. évre már ezen isk. év végén, június 30-án, július 1-én és 3-án lehet beiratkozni a d. e. órákban az igazgatói irodában a főgimnázium épületében. Be lehet iratkozni bármely osztályba, de ezen évvégi beiratkozás mégis leginkább az I. osztályba lépni óhajtoknak ajánlható. Más vallású vidékiek és ismétlők a azonban az első (I.) osztályba csak a jövő szeptemberi beírás második napján, szept. 2-án vétetnek föl, ha a törvényes szám (68) még be nem telt. Akik az I. osztályba lépnek, az iskolai bizonyítványon kívül születési és újraoltási bizonyítványukat is tartoznak bemutatni. A beirtak azonnal lefizetik a felvételi díjat (6 korona) és szeptemberben a rendes beírás alkalmával csak az illető osztályfőnök-nél tartoznak jelentkezni. Levélben való jelentkezésnek helye nincsen. Az I. osztályba csak oly tanuló vehető fel, aki a negyedik osztályának sikeres elvégzéséről nyilvános népiskolától nyert bizonyítványt tud felmutatni; ennek hiányában felvételi vizsgálatot tartozik tenni. A korra nézve a középiskolai rendtartás megkívánja, hogy az illető tanuló 9 évét már betöltötte, de a 12-ikét még meg nem haladta. A 12. événél idősebb tanuló felvétele ügyében a tanári kar határoz. A tandíj 36 kor. amelyet két részletben lehet fizetni: az első részletet szeptember a másodikikat februárban.

Dalestély.

Az Esztergomi Önálló Iparosok Dalköre vasárnap, f. hó 28-án a „Magyar Király“ szálloda földszinti termeiben táncal egybekötött dalestélyt rendez. Kezdeté este fél 9 órakor. Belépődíj: személyjegy 1 kor., családijegy 2 kor. Felülfizetést köszönettel fogadnak és hírlapokban nyugtáznak. Műsor a pénztárnál kapható.

Az adójavaslatok.

Az adókövető bizottság f. hó 30-án a következő polgárok adójavaslatait fogja tárgyalni. Tóth Ambrus javaslat 7 korona — Jódobronya Ignác 3'60 — Pándi János 5'40 — Matt Gyuláné 15 — Vörös József 26 — Mory János 20 — Popellár Józsefné 24 — Widder Ignác 40 — Gerendás Gyula 23 — Poszpischl József 25 — Vörös János 32'20 — Matus Károly 44 — Pifkó Ignác 24 — Horacek János 32 — Tóth Major József 50 Weisz Simonné 30 — Porubszky József 40 — Belányi Józsefné 70 — Adorján József 40 — Hugyecz János 55 — Schádl János 46'40 — Nemes István 32 — Szabó István 50 — ifj. Meszes Ferenc 100 — Szecei Jánosné 69 — Krausz Ignác 60 — Kiffer József 98 — Vörös János 6 — Majtényi József 28 — Kohn Salamon 50 Widder Jakab 99 — Parpek Erzsébet 58 — Kumajner Márton 90 — özv. Ambrózy Mihályné 52 — Reinhardt Miklós 45 — özv. Hagen Ambrusné 140 — Erős Márton 116 — Tölgyesy Ferenc 120 — Szecey Ferenc 110 — Eck József 64 — Vas István 76 — Uhlárik János 90 — Mitter József 70 — Madarász József 50 — Baróth Ferenc 60 — Vicze Ambrus 54 — Rác János 107 — özv. Boroczky Mihályné 70 — Vogel György 63 — Steiner Bernát 82 — Helez József 66 — Trexler Sándor 70 — özv. Benderek Istvánné 74 — Nádler József 90 — Szaller István 80 — Beszédes Imréné 120 — Kaufmann Ferenc 190 — Noszkay Károly 10 — Schönfeld H. 50 — Porgesz Béla 160 — Neubauer János 120 — Német Gábor 154 — Schleifer Lajos 270 — Meizler János 270 korona.

1908. évi július hó 1-én vagyis szerdán d. e. 8 órától tárgyalják: Nemet Vencel 16 — Farkas Adolf és fia 32 — Cseiesner János 40 — Weisz Mihályné 70 — Magyary László 100 — özv. Rendl Ferencné 16 — Kintzner Lujza 30 — Dukát Kálmán 25 — Spilhaeck Ödön 25 — Fuchs Tamás 14 — Mráz József 40 — Kaszás László idb. 45 — Matus Gyula 80 — Farkas Tivadar 155 — ifj. özv. Tölgyesy Lászlóné 60 — özv. idb. Tölgyesy Lászlóné 80 — özv. Schuller Pálné 100 — Tölgyesy István 120 — Simcsák Albert 28 — Fiedler Győző 30 — Vándor János 24 — Miltner Mihály 20 — Szabó Béla 24 — Simonidesz József 35 — Helling Ferenc 30 — Romanek Frigyes 36 — Toldy János 26 — Kellner Ignác 60 — Kürner Antal 64 — Tassy János 26 — Vas Győző 24 — Mészáros Lajos 24 — Vas Kálmán 26 — Fritz György 70 — Bártfay Géza 20 — Haán Rezső 24 — Dvihalny Géza 30 — Mohácsék János 30 — Senkengel Antal 80 — Knorr János 95 — Till József 160 — Prim. gépgyár 200 — Tóth Imre 48 — Trexler Antal Bády András 48 — Singer et Comp. 58 — Jónás Lajos 18 — Janzó András 18 — Tóth

János idb. 18 — Dajcs Kálmán 18 — Janzó Mihály 18 — Hazlinger György 18 — Bucásnszky Pálné 22 — Kövér József 20 — Dajcs Román 46 — Gögle Miklós 40 — Speck Frigyes 95 — Závódszky Ignác 50 — Oltósy Lajos 100 — özv. Oltósy Ferencné 120 — Stern Márk 500 — Polák Ignác 500 — Heischmann Ferenc és fia 420 — Ganz és Társa 4000 korona.

Pénztárvizsgálat.

Vimmer Imre polgármester tegnap d. u. ügy a városi házipénztárban, mint az adópénztárban vizsgálatot tartott. Mindkét helyen a legnagyobb rendet konstataulta.

Halalozás.

Vörös János, az esztergomi ipartestület és a kath. legény egylet alkalmazottja f. hó 20-án életének 60-ik évében meghalt Temetése f. hó 22-én d. u. 5 órakor ment végbe általános részvét mellett.

Lógyakorlatok éles töltéssel.

A helyőrség csütörtök, péntek és esetleg szombaton a sátrókői pusztán melletti katonai lövőterén éles töltéssel harcászati gyakorlatot tart.

Akinek teher az élet.

Papszmann János 96 éves kórházi ápolta a „Kolos“ kórházban tegnap éjjel ütőerét öngyilkossági szándékkal több helyen felvágta, Az ápolók észrevették s rögtön orvost hívtak mellé. Így is azonban igen sok vért vesztett. A rendőrség kihallgatta az öreg öngyilkosjelöltet. Bevalotta, hogy meg akart válni az élettől, mert nem jó sokáig betegnek lenni.

x Mi az oka a gyermekek hasmenésének?

A míg a hűvösebb évszakok idején a gyermekek hányásos hasmenése aránylag ritkább és veszélytelenebb megbetegedés, addig a nyár kezdetén már gyakoribb, sőt a legmelegebb hónapokban nagyon sűrűn előforduló, gyors és veszélyes lefolyású, elannyira, hogy ez időszakban a gyermekhalandóság ijesztő mértékben fokozódik. Ennek a szomorú dolognak, mely bár legfeltűnőbbben a nagyvárosokban látható, de a mely a falusi gyermekeket is észrevehetően tizedeli, két nagy jelentőségű dolog adja meg a magyarázatát: a nagy hőségűt okozott esőkenése a kiesinek ellenálló képességének, másrészt a tehéntej bakteriumtartalmának rohamos megszorodása és a tej vegyi bomlása. Az utóbbi ártalmaktól könnyen megóvhatja az anya gyermekét, ha annak táplálására csupán a Nestlé gyermeklisztjét használja, melynek kiválóságát már csaknem félszázados multja igazolja, s a mely mindig készen áll a használatra, jól táplál, nem savanyodik és nem bomlik soha és e tulajdonságai révén az emésztőszerveket is mindig rendben tartja.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

GERENDAY JÓZSEF.

Hirdetmény.

Dunamocs község vadászterülete 1908. augusztus hó 1-től kezdődő 6 egymásutáni évre 1908. évi július hó 5. napján d. e. 9 órakor a község házában tartandó nyilvános árverésen bérbe fog adatni.

Az árverési feltételek a községi irodában megtekinthetők.

Dunamocs, 1908. június 22.

Szelle Károly, Hollósi József,

jegyző.

bíró.